

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۰۲۱-۲۳۰۰۴۰۰۰

دورنگار تحریریه: ۰۲۳۰۴۴۴۳ ■ سازمان توزیع: ۰۶۱۹۳۳۱۵ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۳

امور مشترکین: ۰۶۱۹۳۳۱۵ ■ سازمان آگهی ها: ۰۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۰۲۳۰۴۴۴۴ ■ جاب: چاپخانه روزنامه جام جم

شاپا: ۱۷۳۵-3637 ISSN ■ پایگاه اطلاع رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir ■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

حکمت

امام هادی (ع)

آن که از خودش راضی شود، ناراضیان از او فراوان شوند.

بحارالانوار

دو پهلوی

مقاومت جانانه در برابر متفقین!!

روایت‌های شفاهی بسیاری درباره اسطوره سازی از خاندان پهلوی وجود دارد؛ روایت‌هایی که هیچ استناد تاریخی در رابطه با آن وجود ندارد. در این ستون قرار است نگاهی به برخی از این روایت‌ها با ارجاع به منابع موجود رسمی بپردازیم.

ارتشبد حسین فردوست درباره تهدیدات متفقین برای حمله به کشور می نویسد:

«روز ششم شهریور منصورالملک آمد. انگلیسی ها توسط او پیغام فرستاده بودند که «روس ها گفته اند اگر لشکر یک و دو مرخص نشوند و سربازها به دهات شان نروند، ما تهران را تصرف خواهیم کرد!» به نظر می رسد تعمداً مسأله را از قول روس ها گفته بودند تا رضاخان بیشتر بترسد! ... رضاخان بلافاصله دستور داد اتومبیلش را بیاورند و شخصا به طرف سربازخانه ها به راه افتاد. دو لشکر تهران پس از دستور ترک محاصره به یادگان ها آمده بودند. رضاخان وارد سربازخانه لشکر شد. برایش احترام نظامی می جا آوردند و او دستور داد همه مرخص هستند و به خانه هایشان بروند!»

«ظهور و سقوط سلطنت پهلوی» / خاطرات ارتشبد حسین فردوست / چاپ دوم، صص ۹-۹۸

نکته روز

فقر فضای آموزشی

میانگین سرانه فضای آموزشی با استانداردهای مطلوب فاصله دارد

میزان برخورداری هر دانش آموز از فضای آموزشی

یکی از شاخص های مهم در بررسی میزان

تحقق عدالت آموزشی در کشور است.

در حالی که سرانه فضای آموزشی

مطلوب در استاندارد جهانی ۸/۴

متر مربع به ازای هر دانش آموز است؛

میانگین سرانه فضای آموزشی در

ایران ۵/۲۲ متر مربع به ازای هر

دانش آموز است. فرسودگی مدارس

قدیمی، رشد جمعیت، بلایای

طبیعی و مهاجرت موجب

شده تا در برخی از مناطق و

استان های کشور، حتی سرانه

برخورداری از فضای آموزشی از

۵/۲۲ متر مربع به ازای هر دانش آموز

هم کمتر باشد. به گواه آمارهای

موجود ۱۰ استان زیرخط میانگین

سرانه آموزشی قرار دارند.

جام جم

سرطان شایعات

قانون در رابطه با انتشار اخبار و محتوای نادرست چه می گوید؟

این پیامدها را بیش از پیش مهم کرده است اما این موضوع یعنی انتشار اخبار و محتوای نادرست اتفاق تازه ای نیست. انتشار اطلاعات نادرست، از زمان شکل گیری ارتباطات میان انسان ها وجود داشته است، از جنگ های تبلیغاتی در روم باستان تا انتشار گسترده شایعات در روزگار کنونی، انتشار اخبار کذب برای کسب قدرت یا سود، در اعصار مختلف اشکال متنوعی یافته است. با وجود این، ظهور ارتباطات آنلاین در ۲۰ سال گذشته منجر به تغییر در نحوه اشتراک گذاری اطلاعات شده و اصطلاحاً انقلاب اطلاعاتی را رقم زده است. امروزه اشخاص این قدرت را دارند که روایت ها را در مقیاسی بی سابقه با یکدیگر به اشتراک بگذارند، اما دیگر نقش کنترلی و دروازه بانی رسانه های سنتی بی معنا شده است. این در حالی است که برای داشتن یک جامعه سالم افراد باید بتوانند مبتنی بر علم و اطلاعات قابل اتکا تصمیم گیری کنند. انتشار پُرسرعت اطلاعات نادرست، جامعه را در معرض تهدید قرار می دهد و می تواند طیف وسیعی از پیامدها مانند تهدید جمهوریّت و مشارکت مردم، دوقطبی کردن بحث ها و به خطر انداختن سلامت، امنیت و محیط زیست شهروندان را به همراه داشته باشد. نکته مهم در خलाّهی موجود قانونی در رابطه با برخورد انتشاردهندگان خبرهای نادرست این است که بدانیم از مهم ترین معیارهای دسته بندی این اطلاعات، تقسیم بندی آنها براساس نیت منتشرکننده اطلاعات است. به این معنا که بدانیم همه اطلاعات و اخبار خلاف واقع آگاهانه نیست. با این همه، انفجار اطلاعات در عصر کنونی و دیجیتال شدن همه شئون زندگی بشری، نه تنها ضریب و شدت انگذاری اخبار و اطلاعات مشکوک، نادرست یا خلاف واقع را به شکل بی سابقه ای افزایش داده، بلکه امکان دسترسی به این اطلاعات و تولید آن را به مراتب ساده تر از گذشته و ظرفیت اعمال کنترل و حکمرانی دولت ها بر این فرآیند را نیز تا حد زیادی دشوار و مهیم کرده است. در چنین شرایطی، اغلب کشورها با دیگر به سراغ ساماندهی شیوه های نوین مقابله با انتشار و تولید این قبیل محتواها در چارچوب تصویب دستورالعمل ها، قوانین و مقررات، در سطوح مختلف عمودی و افقی نظام سیاسی رفته اند و ما اما همچنان به این خلاّهی قانونی بی توجهیم.

«خبر» اگر تا یک دهه پیش بخشی از یک فراغت معمولی برای شهروندان بود حالا تبدیل به یک سلاح شده است. انتشار محتوای نادرست در قالب خبر در زمانه کنونی با توجه به گسترش شبکه های اجتماعی و ضریب بالای نفوذ اینترنت در ایران صاحب یک بستر عظیم برای نشر شده است. از سوی دیگر نباید از این موضوع هم غافل ماند که جامعه ایرانی اساساً جامعه درگیر با اخبار است، به این معنا که اشتیاق جالب توجهی به خبر دارد. شاید همین ویژگی است که باعث شده انتشار شایعه (خبر نادرست) به حربه ای برای تهدید همین جامعه بدل شود. اما نکته قابل توجه در میانه این وضعیت این است که قانونی در ارتباط با پیامدهای انتشار خبر نادرست وجود ندارد. یا بهتر است بگوییم قوانین موجود کارایی لازم در این رابطه را ندارد. به عنوان مثال در قانون «الزامات پیشگیری و مقابله با نشر اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی» که شورای عالی فضای مجازی آن را در دی ۹۹ مصوب کرده است رسیدگی به مطالب خلاف واقع منوط به شکایت شاکی خصوصی است، ضمن این که در این قانون ضمانت اجراها از کفایت لازم برخوردار نیستند و به دلیل بی توجهی به ابعاد پیام های تلنبار شده و ابزارهای ارتباطی جدید بازدارندگی نخواهند داشت. در قوانین فعلی نسبت به روش های پیشگیرانه قبل از تولید و نشر اطلاعات و بعد از آن خلاّهی آشکاری وجود دارد و نسبت به مسئولیت درگاه نشر، تولیدکننده محتوا، نشردهنده محتوا و بازنشردهنده آن هم تفکیکی وجود ندارد. اما پیامد این سرطان شایعات برای یک جامعه چه بوده؟ هر چند شرایط این روزها گواه آشکاری بر یکی از مهم ترین پیامدهای این اتفاق است. به همین دلیل است که قصه مقابله با انتشار و اشاعه اکاذیب و اطلاعات نادرست و گمراه کننده در جامعه، همواره مورد توجه نظام های قانونگذاری کشورهاست. از جمله ایران بوده است؛ آثار و پیامدهای مخرب اشاعه این قبیل اطلاعات و اخبار بر اعتماد اجتماعی و سیاسی، تضییع حقوق مدنی اشخاص در جامعه، دامن زدن به توهمات و در یک کلام خارج کردن جامعه از مسیر حاکمیت قانون بر کسی پوشیده نیست. هر چند گسترش شبکه های اجتماعی و بالا رفتن ضریب نفوذ اینترنت در ایران و البته سواد پایین رسانه ای اغلب شهروندان

نگاه

قاب ها و آدم ها

یک رویداد معمولی، یک جشنواره هنری یا هر نشست خبری می تواند تصاویری از روایت آن رویداد را منعکس کند، اما قاب جالب توجه جاش همانندی، عکاس روزنامه جام جم از جشنواره ای تجسمی فراتر از خود رویداد رفته است. صورتک های به هم پیوسته آدم ها در قاب بسته دوربین او مفاهیمی فراتر از قاب به تصویر کشیده به جامی می گذارد.

حمله به هنر برای فقر!

ماجرای حمله به آثار هنری در چند ماه اخیر دیگر از فرط تکرار دارد ارزش خبری خود را از دست می دهد، به این معنا که هر چقدر حمله کنندگان قصد توجه به این موضوع را دارند حالا با تکرار هر باره آن دیگر کمتر کسی به آن توجهی دارد و به آن همچون یک رویه معمولی نگاه می شود. تازه ترین این اقدام حمله به تابلوی معروف کلود مونه نقاش است. ماجرا از این قرار است که دوفعال محیط زیست در موزه باربرینی در پونتسدام روی نقاشی معروف

«کومه علف خشک» اثر کلود مونه پوره سیب زمینی میالیدند. آنها این کار را در اعتراض به فقر و سرما و تغییرات آب و هوا انجام دادند. این تابلو مجموعه ای از نقاشی های هنرمند امپرسیونیست فرانسوی کلود مونه است که در سال های ۱۸۹۱-۱۸۸۸ خلق شده است.

تحریم توپ برای تیم ملی فوتبال!

هر چند تلاش عده ای در چند روز گذشته برای پیگیری حذف تیم ملی فوتبال ایران از جام جهانی قطر شکست خورد و به جایی نرسید اما باید بدانیم همین تیم ملی فوتبال ایران با شرایط سختی به مرحله نهایی راه یافته است، این سختی نه درون زمین که به واسطه تحریم های اقتصادی غرب بوده است. درحالی که همگان تصور می کنند تحریم های آمریکا صرفاً روی مسائل اقتصادی تأثیر دارد، اما این موضوع کار تأمین توپ های رسمی جام جهانی را برای تمرینات تیم ملی فوتبال ایران با دشواری روبه رو کرده است. با وجود این که تأیید از اردوی قطر، تیم ملی توپ های

رسمی جام جهانی را در اختیار نداشت، در نهایت با ترفند هایی همچون حمل چمدانی، توپ در اختیار تیم ملی قرار گرفت.

کاورا کد را اسکن کنید

کاورا کد را اسکن کنید

چهارراه

رابطه ادبیات و سینما رابطه تنگاتنگ و درهم تنیده ای است. هنر سینما به دلیل نطهور بودنش نسبت به ادبیات از گنج موجود داستان ها همواره در آثار سینمایی استفاده کرده است.

حاصل این استفاده هم بی شمار آثار سینمایی قابل توجه بوده که با اقتباس از کتاب های منتشر شده روی پرده رفته است. اما این ارتباط در همه این سال ها

نگاهی به چند فیلم اقتباسی که از کتاب های شان بهتر بودند

دست سینما روی شانه ادبیات

روانی

«روانی» شاهکار آلفرد هیچکاک یک فیلم اقتباسی دلهره آور خارق العاده است. صحنه تأثیرگذار حمام، پیشش های داستانی فراموش نشدنی و مهارت خالص سینمایی باعث شده که این فیلم برای منتقدان و مخاطبان به یک اندازه عزیز باشد اما در جنگ معمولی که وقتی فیلمی بر اساس یک کتاب ساخته می شود پیش می آید، خوشبختانه روانی هیچکاک یک شاهکار است. البته رمان اصلی نوشته رابرت بلاک هم اثر ضعیفی نیست. هر چند جایگاه ادبی کتاب در اندازه نسخه سینمایی اش نیست و همین در کنار ارزش های این اثر سینمایی با تمام نوآوری هایش باعث می شود که فیلم روانی ارزشی بسیار بالاتر از کلمات مکتوب داشته باشد.

جان سخت

یکی از بهترین راه ها برای این که بفهمیم آیا یک فیلم توانسته از کتابی پیشی بگیرد، زمانی است که مردم حتی نمی دانند پشت آن فیلم کتابی وجود دارد. «جان سخت» فیلم اقتباسی کلاسیک اکشن جان مک تیرنن محصول ۱۹۸۸، توانایی های بروس ویلیس را به عنوان یک قهرمان اکشن به جهان معرفی کرد، و همچنین استعداد شیطانی آلن ریکنر را در اولین نقش مهمی که در سینما داشت. به نظر نمی رسد داستانی که بر بازیگران به شدت کاریزماتیک و نیردهای خوش ساختن متکی است، بتواند در قالب دیگری جز فیلم وجود داشته باشد؛ اما در هر صورت، حقیقت نگاشته جان سخت این است که اول یک کتاب بوده است.

آرواره ها

رمان دیگری که به نحوی مغلوب فیلم کلاسیک اقتباسی خود شد، رمان دلهره آور «آرواره ها» اثر پیتربنچلی بود که سال ۱۹۷۴ منتشر شد. منتقدان زیاد کتاب را دوست نداشتند؛ در واقع، نشریات مانند تایم و نیویورک تایمز ایرادات فراوانی در نحوه نگارش و روایت داستان پیدا کردند. تماشای نسخه سینمایی «آرواره ها» محصول سال ۱۹۷۵ اما همچنان بر تمام علاقه مدّان به سینما واجب است. این فیلم استیون اسپلبرگ در گیشه هم موفق عمل کرد و در مقابل بودجه هفت میلیون دلاری خود، ۴۱۴ میلیون دلار در سراسر جهان فروش داشت. نام آرواره ها همیشه در فهرست برترین فیلم های تاریخ دیده می شود و بازیگران فوق العاده و تکنیک های دلهره آور درخشانش الگویی برای این ژانر شد و هنوز هم هست.

فارست گامپ

«فارست گامپ» نیازی به معرفی ندارد. این فیلم رابرت زمه کیس محصول ۱۹۹۴ برنده شش جایزه اسکار شده و بازی صمیمانه و دوست داشتنی تام هنکس در نقش این شخصیت مشهور، تأثیرگذار و در عین حال سرگرم کننده است. داستان کلی کتاب «فارست گامپ» اثر وینستون گروم که سال ۱۹۸۶ منتشر شده با فیلم یکی است، اما کتاب در زمان انتشار به یک اندازه اثرگذار نبود. در واقع، نقدهای نشریه ها حکایت از ناامیدی از کتاب بود. علاوه بر عدم علاقه نسبی منتقدان به کتاب، طرفداران فیلم تعجب خواهند کرد اگر بدانند که شخصیت اصلی فارست گامپ با نسخه مهربان تام هنکس تفاوت زیادی دارد. در کتاب، فارست مردی خشن و باهلیات بادومتر قد است که علاقه ای غریزی به ریاضیات دارد. شاید همین تغییرات از دلایل محبوبیت بیشتر فیلم بوده است.